

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XVI. Noua Pontificis cum Caesare coniunctio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

& Catholicos ad eò inuchitur, vt ne obolus quidem illi supersit, quem hæreticis atque schismaticis impertiat. Alioquin admirationi foret, ab eo inter verisimiles causas, Regem impellentes ad exoptandam primi coniugij solutionem, ne leuiter quidem indicari perditos in Bolenam amores. Enimuerò quòd Suauis reticeat opinionem, per quam Anna Bolena eiusdem Regis filia habita est, non admodum reprehendam. Nec mihi lubet hîc hominem arguere, quòd nihil pariter loquatur de credita inter ipsam ac Regem affinitate in primo gradu, ex præcedente illius commercio cum Annæ sorore; tamen non modò eam enarret Sanderus, sed productis testimonij Cardinalium Poli & Caietani comprobet, Regem occultè impetrasse à Pontifice, vt eo nuptiarum impedimento abrogaretur. Verùm quòd huiusmodi scriptor, qui ex muscarum ingenio semper ad saniam ac putredinem, quamuis pictam, recurrat, silentio obuoluerit insolentiam tam enormis libidinis, quæ vel ipsis hæreticis stomachum mouerit, heroica profectò scribentis moderatio censenda est; cum certè in Vaticana Bibliotheca perlegantur amatorix Henrici literæ ad amicam, in quibus miserabilis peruersio Regis in mancipium apparet. Nec huiusmodi Suauis silentium adscribi potest reuerentiæ in Iacobum Angliæ Regem, cui librum inscribendum curauit. Iacobo enim filio Mariæ Stuardæ Reginae, cui crudeliter caput abscissum fuerat ab Elisabetha, illius thori progenie, eiusdem connubij memoria execrabiliserat. Quocircà illud conficiatur oportet, perduellionem in Pontificiam auctoritatem id consequi apud Suauem, quod martyrium obtinet apud Deum, cuiusuis noxæ labe detersâ, & pœnâ condonatâ.

CAPVT XVI.

Noua Pontificis cum Cæsare coniunctio.

IAm verò narrationis seriem repetamus. Nullo pacto Clementis ingenio aptari poterat, videri se tamquam auctorem illius sententiæ, quæ Caroli V. materteram dedecorasset, quippe qui callebat optimè commune documentum, numquam ita similitates exercendas, vt nullus reconciliationi locus relinquatur. Et sanè eâ tempestate desiderium Cæsar præ se gerebat contrahendæ rursus amicitix cum Pontifice, quâ eam notam aboleret adhuc inhaerentem sibi ante Christiani generis conspectum. Nec auersum ab illa animum nactus est apud Clementem, prudentiæ magis fræno coercitum, quàm iræ stimulis incitatum. Sed ea est humani iudicij licentia,

Pars I.

D d

centia,

1528.

a Literæ ar-
canis notis
datæ ad Ar-
cellum Nea-
poli Nuntiũ,
16. Maij
1529. in
2. tom. Li-
ter. ad Princ.
B. 9. Februa-
rij 1528. in
eodem libro.
c In citatis
Literis ad
Arcellum.

d Literæ
Sangæ ad
Gambaram
Nuntium in
Anglia Vr-
be Vetere,
9. Februar.
1528. in
lib. 2. Liter.
ad Princip.
e Burgis
27. Nouem-
bris 1527.
eodem li-
bro.

f In Epist.
cuius inci-
piunt est, Li-
teras non
habeo, in
2. lib. Liter.
ad Princ.

centia, vt vtrumlibet in ea deliberatione consilium capesseret, vel iræ commotioni, vel commodi cupiditati tribuendum fuisset. Maluisset ille quidem a neutro propendere; quod optimè congruere arbitrabatur idonei pacificatoris muneri, quodque visum est iniuncto à Cæsare pariter comprobati. Atque in hanc sententiam respondit hinc Longeuallio Vrbe Vetere, b ipsum ad Gallorum Anglorumque partes acriter stimulant; hinc Nuntio Neapolitano, c Protegens amicitiam eius nomine suadenti. Duo tamen apud se statuerat Clemens: Alterum, erepta per eos motus Sedi Apostolicæ oppida recuperare: alterum, iustam in Italia pacem firmare; adeoque certum habebat in animo cum aliqua ex factionibus se coniungere, vti ad hæc duo consequenda id opus foret, quod ille satis utriq; testatus est. Verùm Cæsar ex altera parte 3. Augusti anno 1527. cum ab arce Pontificem dimitti iussit, eum vnâ secum Barcinonem inuitauerat, d amplissimè pollicitus, ipsum rerum omnium supremum arbitrium à se constituendum; atque ad primos eius libertatis nuntios ipsi gratulatus est literis obsequentissimis suâ manu conscriptis, e quibus profitebatur, quantum doluisset ereptam illi citra suam noxam prius libertatem, tantum postea lætatum eadem suo iussu ipsi restituta; offerebatque suas omnes vires ad reparandam & ipsius & Apostolicæ Sedis dignitatem, multò impensius quàm ad sua ipsius commoda promouenda; quæ fusiùs erat expositurus vir illi acceptus, quamprimùm à se delegandus: interim verò ipsum orare, ne se abduci pateretur oblocutionibus hominum suis cupiditatibus seruientium. Atque ad hæc confirmanda, eadem postea à Ministro Generali Minorum efficacius oblata sunt. At non idem in æmulis Caroli emicabat ardor. Vnde Sanga, Clementi à Secretis, f ad Campeggium in Anglia Legatum scripsit, Pontificem, cum animaduerteteret fœderatos nullâ ope curare, vt oppida in Prouincia Flaminia à Venetis intercepta, Mutina etiam ac Rhegium à Ferrariæ Duce retenta, Ecclesiæ redderentur, violenter adigi, ne amplius medius & neutrius partis esset, quemadmodum aliquamdiu persisterat, & se persisturum optasset. Proinde inculcabat, vt per officia Henrici Regis Gallus sollicitaretur, quò eius ope Ecclesiæ oppida recuperaret, ne cogeretur in patrocinium Cæsaris sese tradere.

Verùm Gallia Rex, cuius armis improspera cesserat Neapolitana expeditio, nolebat illos Principes irritare, nec nisi filiorum restitutionis satagebat. Pontifex verò suo doctus detrimento, quod ex præoccupato à Gallis fœdere cum Cæsare passus fuerat, illud componere maturauit: eoque potissimum, quòd spectato Religionis ne-

gotio,

1529.

gotio, satis intelligebat, quantæ offensionis, quantæ confidentiæ Germanis hæreticis essent diffensiones inter se atque Cæsarem, vnicum in illis Prouincijs Fidei Ecclesiasticæ præsidium. Summo perè quoque Clementem deuinxerant mandata ex Hispania delata à memorato Minorum Præfide Generali, a quippe libera, nullisq; obnoxia pactionibus. Ea erant, vt redderentur Pontifici arces atque obsides, b Cæsarianis traditi in illius ab Ælia arce dimissione, appositis etiam Cæsaris nomine alijs beneuolentiæ argumentis.

a Sont qui volunt eum tunc fuisse Cardinalem: sed oppositum probat VVaddingus anno 1528 nu. 1. & sequentibus.
b Epist. Iacobi Salutati ad Nuntium in Hispania, ... Februarij 1529. in 2. tom. Lit. ad Princ.

3 Adiecit itaque animum Pontifex coniunctioni cum Cæsare. Neque id Italiæ quieti vel statui officiebat, propterea quòd honestioris dignitatis specie Cæsar adducebatur ad aliquid indulgendum Sfortiæ in Pontificis gratiam, tamquam communis Parentis, quam aliorum Principum æmulorum.

4 Hinc falsitatis arguuntur duæ Suauis criminationes aduersus Clementem: Prior; dum blaterat, anno præterito deceptos ab eo mortales simulato pacis, neutroque inclinandi desiderio: etenim Pontifex vsque ab initio vtrique partium respondit per eiusdem sententiæ tenorem, cui postea res ipsæ concordarunt, vti liquet ex memoratis Commentarijs, alijsque eius temporis monumentis. Posterior; dum ait, fuisse antehabitam à Clemente Cæsaris amicitiam, quòd animaduerneret hunc, & non Gallum, opem sibi allaturum fuisse ad Florentiam subigendam. Et tamen constat in conditionibus à Longueallio propositis ad feriendum cum Gallia ac Britannia fœdus, si fortè Cæsar æquam communemque pacem recusaret, actum quidem de recuperanda Ecclesiæ ditione, sed de subigenda Florentia nihil. Vnde quicumque malignè cauillari non studet, deducere potest, ad priora, non ad posteriora potissimè spectasse Pontificem.

5 Quapropter sub initium Maij Barcinonem misit c Franciscum Schiedum Vicentinum, Episcopum Vasonensem, Pontificiæ Domus Præfectum, sibi fidum & intimum, cum Cæsare acturum: nec multò post 20. Iunij fœdus confectum his pactionibus, vt Cæsariani restituerent quidquid Ecclesiasticæ ditionis occupauerant, darentque operam, d vt Pontifex vrbes in Flaminia, & insuper Mutinam, Rhegium & Ruberiam recuperaret: sed ex iis pactionibus duæ priores perfectæ, non item tertia.

c Epist. Pontificis manuscripta ad Cæsarem, 7. Maij 1529. tom. 2. Liter. ad Princip. d Gutteciardinus lib. 19.

De Mediolano sancitum, vt si causâ cognitâ à Iudice minimè suspecto Sfortia innocens pronuntiaretur, ad Principatum rediret, sin reus, illi dominio ex consilio consensuque Pontificis, & Italiæ comprobatione, consuleretur.

D d 2

Ob-

1529.

a Vide Sleidanum lib. 6. anno 1528.
b 25 Iulij
vt in lib. capitulum Nicolaï V. Leonis X. Clementis VII. in Archiuo Vaticano.

c Guicciardinus lib. 19. & fufius Ionius.

d Ionius in Vita Leonis X.

Obtrinxerunt se^a Cæsar & eius frater (iam Rex dictus, sed^b non per pacificam possessionem, Hungariæ ac Bohemiæ, ex obitu abſque liberis Ludouici Regis, cuius sororem sibi vxorem duxerat) ad omnem industriam viresque impendendas, vt hæreticos ad Ecclesiæ obedientiam subigerent; ac vicissim Pontifex ad remedia adhibenda Ecclesiasticæ auctoritati, curandumque, vt ceteri quoque Christiani Principes ad id opem conferrent. Pollicitus est etiam plurima, quæ reliquis Principibus nihil officerent: cuiusmodi erant Decimarum & Crucesignatorum subsidia.

Hic me iuuat haud præterire, à Florentinis, cum inter Pontificis infortunia Clementis consanguineos expulissent, eius ac Leonis imaginibus hostiliter concisis, e continuatâque hostili ostentatione Nicolaum Capponium sapientissimum vexilliferum Magistrum deposuissent, eique Franciscum Carduccium eo munere indignum subrogassent, propterea solum quod Capponius patriæ consulens mollius cum Pontifice eiusque amicis egisset, adeo Clementis animum fuisse commotum, vt æquum sibi duxerit, familiam suam dignitati pristina restitueret. Ad id verò sua quoque arma Cæsar contulit: & quod arctius sibi hominem deuinceret, Margaritam filiam suam notham sponndit vxorem, cum pingui prouentu, Alexandro Mediceo notho Laurentij, orti ex Petro Clementis Patruelle. Qua in re duo certè obseruare licet: Alterum, Florentinos, quod bis à Pontifice descuerint, libertate bis excedisse; primò, cum hostibus Iulij II. concordēs nefarium^d Conciliabulum Pitis aduerserunt: quâ offensâ permotus Iulius, suum Legatum constituit Ioannem Cardinalem Mediceum, Florentiâ tunc pulsam in exilium cum vniuersâ familia, atque ita gradus ad solum extraxit, quæ res sub pristinam Mediceorum auctoritatem Florentinos redegit. Secundò, ob causam modò narratam: quæ postmodum eodem præcipites egit, per apertam in Cæsarem contumaciam, ad faciendum cum Rege Galliæ fœdus, à quo Rege in Cameracensi pace, ob cupiditatem recuperandi liberos, destituti, Pontificis ac Cæsaris armis facillè prædæ fuere. Hi autem ambo Principes, intellēgentes, quamcumque illis partem libertatis indulsissent inturbafore, integram ademere. Quod si abstinuissent Florentini Pontificem inter ærumnas conculcare, maluissentque nonnisi post illius obitum in Mediceos insurgere, facillè quidem Alexandrum & Hippolytum, haud magni consilij capita, in ordinem redegressent.

Alterum est, cum ea peregisset Clemens haud sine nota exempli non imitabilis, ac per eum rependendæ vicis ardorem, qui excutatus fuit.

forſitan poſſit, laudari non poſſit, eius familiam ſuper patriæ clades euectam, non alios inde fructus excerptiſſe, niſi ſuos inter conſanguineos ſimulatas, Alexandri cædem, ac ſui generis excidium; traductâ poſt eius funus per libera Florentinorum ſuffragia dominatione in aliud Mediceæ ſtirpis germen, quod in fortuna priuata inter patriæ calamitates innocens perſiterat.

1529

C A P V T X V I I .

Clemens cauſam Regis Angliæ ad ſe reuocat.

DVm concordia cum Cæſare agitabatur, decreuit Pontifex cauſam diuortij ab Anglo intentati ad ſe reuocare. Pro reſ notitia ſcire præſtat; cum Româ Campeggius profectus eſt, habuiſſe in mandatis, ſicuti narrauimus, vt omnino abſtineret, in tam confragoſa lite iudicis perſonam aſſumere, ſed partes amici conciliatoris ſuſciperet. Idemque confirmauerat Pontifex quatuor literis, antequam iſ in Angliam appuliſſet.

Epistoſa arcanis notis ſcripta nomine Pontificis à Sanga Legato, 29. Maij 1529. tom. Litter. ad Princip.

At Campeggius, vbi certò comperit, quæ duo ſibi priùs tentanda erant, nullo pacto perfici poſſe, nimirum vel vt Regem coniugi reconciliaret, vel vt Catharinæ diuortium ſeſſionemque ad Cœnobium perſuaderet, quod Regis Oratores tamquam facile colorauerant, difficultatem etiam nactus eſt ad rem tergiuerſatione protrahendam. Henricus enim, amoris aculeis acriter ſtimulatus, ac pudore perſuſus, quodd ab intento totius Orbis theatro in ea ſcena diutius ſpectaretur, Legatum vehementer vrgebat; quamuis nihil hęc vrgeretur à collega, quippe quem iam pœnitebat præcipitij, in quod imprudenter à ſe deductum Regem ac patriam ſentiebat. Itaque pluribus literis Campeggius Clementem obſecrarat, vt cauſam ad ſe reuocaret, & ipſum Legatum his anguſtiis liberaret; idemque Romanæ eſſagitabant, per legitimas iuris denuntiationes, Cæſaris ac Ferdinandi Regis Oratores: & Catharina, vtriuſque matertera, quodcumque in Anglia tribunal tamquam ſuſpectum repudiabat. Sed Pontifex huiusmodi prouocationibus haud ſubſcripſerat, veritus offenſionem Regis, quem de ſe optimè meritum fatebatur, non ſolum ob rei profanæ commoda ſibi collata, ſed etiam ob Religionis tutelam; cuius gratiâ Rex, præter commemorata eius opera, nunquam deſtiterat Saxonie Duces ardentiffimè cohortari, & tam priùs quam recenter edicta ſeueriſſima in hæreticos intorſerat. Spes igitur inerat Pontifici, fore vt hic Regis æſtus, pro eo ac fieri ſolet, morâ deferueſceret, adeoque ſe minimè coactum iri, vel ſimul Iuſtitiam

D d 3 & Au-